ZWIERZĘTA

Ciekawostki o delfinach: 39 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 14.10.2026 · Zaktualizowano: 19.10.2026 · Zweryfikowano: 19.10.2026

Rodzina delfinowatych liczy prawie 40 gatunków, a najstarsza udokumentowana dzika samica butlonosa, Nicklo z Florydy, dożyła 67 lat. Delfiny mają własne gwizdy działające jak imiona, a matki mówią do młodych wyższym głosem, podobnie jak ludzie do niemowląt. W Bałtyku żyje ich krewny, morświn, którego populację w Bałtyku właściwym oszacowano na zaledwie 491 zwierząt.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Rodzina delfinowatych liczy prawie 40 gatunków, a największa z nich jest orka.
- Najstarszy udokumentowany dziki delfin, samica Nicklo, dożył 67 lat.
- Butlonosy pamiętają gwizdy dawnych towarzyszy co najmniej 20 lat.
- Samice orek mogą żyć co najmniej 90 lat.
- W brazylijskiej Lagunie rybacy mają 17 razy większą szansę na połów, gdy w pobliżu są delfiny.
- Populację morświna w Bałtyku właściwym oszacowano na 491 zwierząt.
- Morświn jest w Polsce chroniony od 1984 r.

Kim są delfiny

1 Delfinowate to prawie 40 gatunków

Rodzina delfinowatych (Delphinidae) liczy prawie 40 gatunków, z czego 6 nazywa się zwyczajowo wielorybami, np. orkę i grindwale. Do delfinów zalicza się też delfiny rzeczne. Większość delfinów mierzy mniej niż 3 m, ma wrzecionowate ciało, dziobowaty pysk i proste, igłowate zęby. Morświny mają tępe pyski i łopatkowate zęby.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

2 Butlonos ma 2,5–3 m i waży do 300 kg

Butlonos, najbardziej znany gatunek delfina, osiąga średnio 2,5–3 m długości i 135–300 kg masy. Samce są zwykle większe od samic. Charakterystyczny „wbudowany uśmiech” to po prostu krzywizna pyska. Butlonosy żyją w ciepłych i umiarkowanych morzach całego świata i lepiej znoszą niewolę niż płochliwy delfin zwyczajny.[2][1]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Bottlenose dolphin , Data odczytu: 2026.10.15; Encyclopaedia Britannica, Dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

3 W 2022 r. zaproponowano uznanie przybrzeżnych butlonosów z USA za osobny gatunek

W 2022 r. NOAA Fisheries poinformowała, że butlonosy z przybrzeżnych wód i estuariów między Nowym Jorkiem a Florydą zaproponowano uznać za osobny gatunek, Tursiops erebennus.

Badania trwały ponad 8 lat i objęły DNA, czaszki i kręgosłupy delfinów. Nazwę łacińską opisano już w 1865 r., a nazwa zwyczajowa upamiętnia wodza Tamanenda, znanego z mądrości i pokojowego usposobienia.[3]

Źródło: NOAA Fisheries, Bottlenose Dolphins Along East Coast Proposed to be Different Species , Data publikacji: 2022.05.13, Data odczytu: 2026.10.19

4 Orka to największy delfin i waży nawet 9800 kg

Największe samce orki (Orcinus orca) mają ponad 10 m długości i ważą około 9800 kg, a ich płetwa grzbietowa sięga 1,8 m. Orka to największy przedstawiciel rodziny delfinowatych. Orka ma też największy mózg wśród delfinów, ważący średnio 5,6 kg. Mimo że to potężny drapieżnik, nie odnotowano przypadku zabicia przez nią człowieka na wolności.[4]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Killer whale , Data odczytu: 2026.10.15

5 Butlonos płynie z prędkością prawie 30 km/h

Butlonosy osiągają w krótkich zrywach prędkość prawie 30 km/h, a delfiny zwyczajne są jeszcze szybsze. Wiele gatunków podpływa do statków, skacze obok nich i płynie na fali dziobowej. Delfiny żyją w stadach liczących od 5 do kilku tysięcy zwierząt i wszystkie są mięsożerne: jedzą ryby, kałamarnice i inne bezkręgowce.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

6 Delfiny zwyczajne łączą się w stada liczące do 10 000 zwierząt

Delfiny zwyczajne (Delphinus delphis) żyją zwykle w dużych grupach liczących średnio setki osobników, a czasem łączą się w megastada nawet do 10 000 zwierząt. Dorosłe mierzą około 1,8–2,4 m i ważą średnio około 77 kg. Potrafią zanurkować na około 300 m, ale po pokarm schodzą zwykle na głębokość około 30 m.[5]

Źródło: NOAA Fisheries, Short-Beaked Common Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

7 Najstarsze skamieniałości delfinów mają 16–23 mln lat

Delfiny pojawiają się w zapisie kopalnym we wczesnym miocenie, 23–16 mln lat temu, gdy fauna waleni była bardziej zróżnicowana niż dziś. Wszystkie dzisiejsze grupy delfinów istniały już w miocenie, podobnie jak co najmniej 3 wymarłe rodziny zwierząt, które również nazwalibyśmy delfinami.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

Inteligencja i porozumiewanie się

8 Butlonosy pamiętają znajomych co najmniej 20 lat

Butlonosy rozpoznają gwizdy znajomych nawet po co najmniej 20 latach rozłąki. W badaniu opublikowanym w 2013 r. odtwarzano delfinom z kilku ośrodków gwizdy ich dawnych towarzyszy z basenów. Rozpoznawały je niezależnie od pokrewieństwa, płci i tego, jak długo żyły razem. To pierwszy dowód, że pamięć społeczna u zwierzęcia innego niż człowiek może trwać tak długo.[6]

Źródło: Bruck J.N., Decades-long social memory in bottlenose dolphins , Data publikacji: 2013.10.07, Data odczytu: 2026.10.15

9 Gwizd delfina działa jak imię, co wykazano w 2006 r.

W 2006 r. naukowcy wykazali, że butlonosy rozpoznają tożsamość innego delfina po kształcie jego indywidualnego gwizdu, nawet gdy usunięto z niego wszystkie cechy głosu. Każdy delfin wykształca własny gwizd, a umiejętność uczenia się dźwięków zachowuje przez całe życie. Według autorów delfiny to jedyne poza ludźmi zwierzęta, które przekazują informację o tożsamości niezależnie od cech głosu.[7]

Źródło: Janik V.M., Sayigh L.S., Wells R.S., Signature whistle shape conveys identity information to bottlenose dolphins , Data publikacji: 2006.05.23, Data odczytu: 2026.10.15

10 W 2013 r. wykazano, że delfiny wołają się „po imieniu”

W 2013 r. badacze odtwarzali dzikim butlonosom kopie ich własnych gwizdów. Delfiny odpowiadały, gdy usłyszały swój gwizd, a na gwizdy innych nie reagowały. Według autorów to mocny dowód, że delfiny używają wyuczonych sygnałów tożsamości, by zwracać się do siebie nawzajem, czyli coś w rodzaju wołania po imieniu.[8]

Źródło: King S.L., Janik V.M., Bottlenose dolphins can use learned vocal labels to address each other , Data publikacji: 2013.07.22, Data odczytu: 2026.10.15

11 W 2023 r. odkryto, że matki delfinów mówią do młodych jak ludzie do niemowląt

W 2023 r. badacze opisali, że samice butlonosa zmieniają swój gwizd, gdy są przy nich własne młode. Gwizdy mają wtedy wyższe częstotliwości maksymalne i szerszy zakres, podobnie jak mowa dorosłych kierowana do dzieci. Nagrania pochodziły z krótkich odłowów dzikich delfinów w pobliżu zatoki Sarasota na Florydzie. Według autorów taka „mowa matczyna” może pomagać młodym skupić uwagę, budować więź i uczyć się dźwięków.[9]

Źródło: Sayigh L.S. i in., Bottlenose dolphin mothers modify signature whistles in the presence of their own calves , Data odczytu: 2026.10.19

12 W 2001 r. 2 delfiny zdały test lustra

W 2001 r. naukowcy pokazali 2 butlonosom lustra po oznaczeniu ich ciał. Oba delfiny używały odbicia, by obejrzeć oznaczone miejsca. Wcześniej przekonujące dowody rozpoznawania siebie w lustrze mieli tylko ludzie i małpy człekokształtne. Autorzy nazwali to przykładem ewolucyjnej zbieżności z małpami i ludźmi.[10]

Źródło: Reiss D., Marino L., Mirror self-recognition in the bottlenose dolphin: a case of cognitive convergence , Data publikacji: 2001.05.01, Data odczytu: 2026.10.15

13 Delfiny z Zatoki Rekina przekazują sobie używanie gąbek

W 2005 r. badacze wykazali, że dzikie butlonosy z Zatoki Rekina w Australii używają gąbek morskich jako narzędzi przy zdobywaniu pokarmu, a tej umiejętności nie da się wyjaśnić genami ani środowiskiem. To pierwszy znany przypadek kultury materialnej u ssaków morskich. Umiejętność przekazują głównie matki córkom, a wszyscy „gąbkarze” mogą pochodzić od jednej „gąbkowej Ewy”.[11]

Źródło: Krützen M. i in., Cultural transmission of tool use in bottlenose dolphins , Data publikacji: 2005.06.09, Data odczytu: 2026.10.15

14 Orki, podobnie jak ludzie, przechodzą menopauzę

Encyclopaedia Britannica wymienia 6 gatunków, u których samice przechodzą menopauzę, czyli przestają owulować przed końcem życia: ludzi, orki, grindwale krótkopłetwe, szablogrzbiety, białuchy i narwale. Naukowcy wciąż spierają się, dlaczego menopauza wyewoluowała u orek. Stada orek to rodziny prowadzone przez starsze samice.[4]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Killer whale , Data odczytu: 2026.10.15

Życie w wodzie

15 Delfiny śpią 1 półkulą mózgu naraz

Wszystkie zbadane walenie, w tym delfiny, śpią w szczególny sposób: w danej chwili zasypia tylko 1 półkula mózgu. W czasie snu mogą się poruszać, a jedno oko często pozostaje otwarte. Sen REM jest u nich znikomy albo nie występuje wcale. Według autorów przeglądu taki sen najpewniej wyewoluował po to, by ograniczać utratę ciepła w wodzie.[12]

Źródło: Lyamin O.I. i in., Cetacean sleep: an unusual form of mammalian sleep , Data publikacji: 2008.05.24, Data odczytu: 2026.10.15

16 Delfin gujański wyczuwa pole elektryczne o natężeniu 4,6 µV/cm

Delfin gujański (Sotalia guianensis) wykrywa słabe pole elektryczne o natężeniu od 4,6 mikrowolta na centymetr, co wykazało badanie opublikowane w 2011 r. Receptory mieszczą się w dołkach na pysku, w których u nowo narodzonych delfinów rosną wąsy, a potem zanikają. Według autorów to drugi, po stekowcach, przypadek elektrorecepcji u ssaków. Taka czułość w zupełności wystarcza, by wyczuć rybę.[13][14]

Źródła: Czech-Damal N.U. i in., Electroreception in the Guiana dolphin (Sotalia guianensis) , Data odczytu: 2026.10.19; National Geographic, Dolphin detects electric fields with ex-whisker pits , Data publikacji: 2011.07.26, Data odczytu: 2026.10.19

17 Delfin długoszczęki robi w jednym skoku nawet 7 obrotów

Delfin długoszczęki (Stenella longirostris) potrafi w jednym skoku wykonać nawet 7 obrotów ciała. Od tych skoków z obrotami pochodzi jego angielska nazwa spinner dolphin. Eksperci uważają, że delfiny skaczą tak głównie po to, by przekazywać sobie sygnały akustyczne. Skoki mogą też pomagać w pozbyciu się pasożytów zewnętrznych, takich jak podnawki.[15]

Źródło: NOAA Fisheries, Spinner Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

18 Delfiny długoszczęki odpoczywają 4–5 godzin dziennie

Delfiny długoszczęki odpoczywają około 4–5 godzin dziennie w czystych, spokojnych i dość płytkich wodach. Nocą polują w dużych stadach liczących setki zwierząt na małe ryby, krewetki i kałamarnice, które żyją około 200–300 m pod powierzchnią. Za dnia dzielą się na mniejsze grupy, czasem liczące tylko około 12 zwierząt. Brak spokojnego odpoczynku zmniejsza zapas energii na nocne polowania.[15]

Źródło: NOAA Fisheries, Spinner Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

19 Samiec delfina amazońskiego waży ponad 160 kg i bywa różowy

Największy delfin rzeczny, delfin amazoński, czyli boto, osiąga ponad 2,4 m i 160 kg (samce, samice są nieco mniejsze). Może być ciemnoszary, szaroróżowy albo jaskrawo różowy, a młode są szare. Gdy deszcze zalewają las, pływa między gałęziami zatopionych drzew. Delfiny rzeczne mają małe oczy, ale być może najlepszy sonar spośród wszystkich waleni.[16]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, River dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

20 Delfiny z Gangesu i Indusu mają oczy bez soczewek

Dorosłe delfiny gangesowe mogą mierzyć prawie 3 m, a ich oczy, podobnie jak u delfinów indusowych, są małe i pozbawione nawet soczewki. W mętnej wodzie orientują się dzięki echolokacji. Delfin gangesowy często pływa na boku i sonduje płetwą dno w poszukiwaniu ryb, krewetek i mięczaków. Oba gatunki są zagrożone przez ruch statków, polowania i tamy.[16]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, River dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

Rodzina i długie życie

21 Butlonosy żyją co najmniej 40 lat

Butlonosy dożywają co najmniej 40 lat, a niektóre samice żyją dłużej niż samce, nawet 60 lat i więcej. Zaczynają się rozmnażać w wieku 5–15 lat, zależnie od populacji, a samice mogą dojrzewać wcześniej niż samce. Młode rodziły nawet 45-letnie samice.[17]

Źródło: NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

22 Ciąża butlonosa trwa około 12 miesięcy

Samica butlonosa jest w ciąży około 12 miesięcy i rodzi średnio co 3–6 lat. Młode ssie mleko przez około 20 miesięcy i zwykle zostaje z matką przez 3–6 lat. Pływa tuż przy matce w tzw. pozycji niemowlęcej, dzięki której w strudze wody za jej ciałem ma mniejszy opór.[17]

Źródło: NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

23 Najstarszy znany dziki delfin, Nicklo, dożył 67 lat

Samica butlonosa Nicklo z zatoki Sarasota na Florydzie urodziła się w 1950 r. i w chwili śmierci w 2017 r. miała 67 lat. Była najstarszym udokumentowanym dzikim delfinem na świecie. Urodziła co najmniej 4 młode. Ostatni potwierdzony raz widziano ją w 2017 r., a badacze uznali, że nie żyje.[18]

Rekord Źródło: Sarasota Dolphin Research Program, Dolphin FB15 , Data odczytu: 2026.10.19

24 Delfiny z zatoki Sarasota są badane od 1970 r.

Program badań delfinów w zatoce Sarasota na Florydzie trwa od października 1970 r. i objął już 6 pokoleń delfinów. Jego twórcy nazywają go najdłuższym na świecie badaniem dzikiej populacji delfinów. Według NOAA Fisheries naukowcy od ponad 50 lat zbierają tam obserwacje i zdjęcia butlonosów. Badania obejmują m.in. zdrowie i fizjologię, zachowanie i ekologię.[19][17]

Źródła: Sarasota Dolphin Research Program, strona główna, https://sarasotadolphin.org/, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

25 Samice orek mogą żyć co najmniej 90 lat

Samice orek żyją na wolności zwykle około 50 lat, ale mogą dożyć co najmniej 90 lat. Samce żyją średnio około 30 lat, a najstarsze co najmniej 60 lat. Ciąża orki trwa 15–18 miesięcy i kończy się narodzinami 1 młodego. W niektórych populacjach samice rodzą średnio co 5 lat przez około 25 lat.[20]

Źródło: NOAA Fisheries, Killer Whale , Data odczytu: 2026.10.19

Delfiny i ludzie

26 W brazylijskiej Lagunie delfiny łowią ryby razem z rybakami od ponad 100 lat

W brazylijskim mieście Laguna butlonosy i rybacy łowią razem cefale od ponad 100 lat. Gdy w pobliżu są delfiny, rybacy mają 17 razy większą szansę na połów i łapią prawie 4 razy więcej ryb. Badanie z 2023 r. wykazało, że liczy się zgranie w czasie: rzuty sieci zsynchronizowane z delfinami dały 86% z 4955 złowionych cefali.[21]

Źródło: Cantor M., Farine D.R., Daura-Jorge F.G., Foraging synchrony drives resilience in human–dolphin mutualism , Data odczytu: 2026.10.19

27 Delfiny współpracujące z rybakami mają o 13% większą przeżywalność

Butlonosy z Laguny, które współpracują z rybakami, mają o około 13% większą przeżywalność niż delfiny niewspółpracujące. Te drugie 3,3 razy częściej giną w sieciach jako przyłów. Populacja liczyła średnio około 55 delfinów, a częstość wspólnych połowów spada. W najgorszym scenariuszu ta tradycja może zaniknąć w ciągu 40–60 lat.[21]

Źródło: Cantor M., Farine D.R., Daura-Jorge F.G., Foraging synchrony drives resilience in human–dolphin mutualism , Data odczytu: 2026.10.19

28 Marynarka Wojenna USA szkoli delfiny od 1959 r.

Od 1959 r. Marynarka Wojenna USA szkoli delfiny i lwy morskie do pracy z marynarzami i żołnierzami piechoty morskiej. Delfiny uczą się wyszukiwać i oznaczać miny podwodne. Mają najbardziej zaawansowany sonar znany nauce i łatwo znajdują miny trudne do wykrycia sonarem elektronicznym, zwłaszcza na płytkich wodach i w zagraconych portach.[22]

Źródło: Naval Information Warfare Center Pacific, Marine Mammal Program , Data odczytu: 2026.10.19

29 W 2025 r. naliczono tylko 74 orki z populacji Southern Resident

Spis z lipca 2025 r. wykazał tylko 74 orki w populacji Southern Resident, którą NOAA Fisheries opisuje jako populację w trudnym położeniu. W 2020 r. naliczono 72 takie orki. Populację wpisano w 2005 r. jako zagrożoną na listę amerykańskiej ustawy o gatunkach zagrożonych (ESA). Stada orek liczą zwykle od kilku do ponad 20 blisko spokrewnionych zwierząt.[20]

Źródło: NOAA Fisheries, Killer Whale , Data odczytu: 2026.10.19

30 Od 2021 r. na Hawajach nie wolno zbliżać się do delfinów długoszczękich na 46 m

We wrześniu 2021 r. NOAA Fisheries opublikowała przepisy, które zabraniają pływania z hawajskimi delfinami długoszczękimi i zbliżania się do nich na mniej niż 50 jardów, czyli około 46 m. Zakaz obowiązuje do 2 mil morskich, czyli około 3,7 km od brzegu głównych wysp Hawajów. Ogólne zalecenie NOAA dla obserwatorów butlonosów to także co najmniej 50 jardów i najwyżej 30 minut obserwacji.[23][17]

Źródła: NOAA Fisheries, Spinner Dolphin, https://www.fisheries.noaa.gov/species/spinner-dolphin, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin , Data odczytu: 2026.10.19

31 W 2006 r. nie znaleziono już ani jednego baiji

Pod koniec lat 90. populację chińskiego delfina rzecznego baiji z Jangcy szacowano na zaledwie 13 osobników. Sześciotygodniowe poszukiwania z listopada i grudnia 2006 r. na całym dawnym obszarze występowania nie przyniosły śladu tego gatunku. Badacze uznali, że to najpewniej pierwszy gatunek walenia, który wyginął przez człowieka, głównie przez przyłów w sieciach.[24]

Źródło: Turvey S.T. i in., First human-caused extinction of a cetacean species? , Data publikacji: 2007.08.07, Data odczytu: 2026.10.15

Morświn, bałtycki krewny delfinów

32 Morświn mierzy niecałe 2 m i waży do 70 kg

Dorosłe samice morświna (Phocoena phocoena) mierzą od 1,46 do 1,89 m, a samce od 1,32 do 1,78 m, przy masie ciała do 70 kg. Morświny bywają mylone z delfinami, z którymi są spokrewnione, choć delfiny są dużo większe. Średnia długość życia morświna wynosi 15 lat.[25][26]

Źródła: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758), https://morskiesiedliska.gios.gov.pl/images/1351_Morswin_OST.pdf, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat) , Data odczytu: 2026.10.19

33 Morświn nurkuje na głębokość 200 m

Morświny potrafią nurkować na głębokość 200 m i pozostawać pod wodą 5 minut, choć przebywają głównie w płytkich wodach przybrzeżnych. Jedzą drobne ryby, zarówno żyjące w toni wodnej śledzie i szproty, jak i przydenne babki i dobijaki. Pokarm odnajdują dzięki echolokacji, a szukają go także, grzebiąc w dnie. Skład ich diety zmienia się zależnie od regionu, pory roku i wieku zwierzęcia.[26]

Źródło: Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat) , Data odczytu: 2026.10.19

34 Morświn wysyła ultradźwięki o częstotliwości 130 kHz

Morświny wysyłają ultradźwięki o częstotliwości około 130 kHz, a ich słuch jest czuły w zakresie od 16 do 140 kHz. Dźwięki morświnów rejestrują w morzu specjalne urządzenia, zwane detektorami morświnów C-POD. Na podstawie takich nagrań naukowcy oszacowali liczebność bałtyckiej populacji tych zwierząt.[26]

Źródło: Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat) , Data odczytu: 2026.10.19

35 Ciąża morświna trwa 11 miesięcy

Ciąża morświna trwa 11 miesięcy, a samica rodzi 1 młode co drugi rok, latem, od maja do sierpnia. Młody morświn mierzy około 70–90 cm i ssie mleko matki przez 8–10 miesięcy. Samce dojrzewają płciowo zwykle w 4. lub 5. roku życia, a samice rok później. Okres godowy trwa od maja do września.[26]

Źródło: Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat) , Data odczytu: 2026.10.19

36 W Bałtyku właściwym żyje około 500 morświnów

Populację morświna w Bałtyku właściwym oszacowano na 491 zwierząt, w przedziale od 71 do 1105 osobników. Wynik pochodzi z projektu SAMBAH, w którym 8 państw bałtyckich nagrywało sygnały echolokacyjne morświnów w 298 punktach od maja 2011 do kwietnia 2013 r. Szacunek dotyczy okresu od maja do października, a badanie opublikowano w 2022 r.[27]

Źródło: Amundin M. i in., Estimating the abundance of the critically endangered Baltic Proper harbour porpoise (Phocoena phocoena) population using passive acoustic monitoring , Data odczytu: 2026.10.19

37 W południowo-zachodnim Bałtyku żyje około 21 tys. morświnów

W południowo-zachodniej części Bałtyku żyje szacunkowo 21 390 morświnów, czyli wielokrotnie więcej niż w części północno-wschodniej. Dane pochodzą z monitoringu akustycznego z lat 2011–2013. Wcześniejsze szacunki z obserwacji lotniczych i ze statków podawały 599 osobników w 1995 r. i 93 w 2002 r., ale były obarczone wysoką niepewnością.[28]

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758) , Data odczytu: 2026.10.19

38 W latach 20. XX w. Polska płaciła premię za każdego złapanego morświna

W latach 20. XX w. polskie władze wprowadziły premię za każdego złapanego lub zabitego morświna, a w sieciach rybackich ginęło średnio 75 zwierząt rocznie, głównie w Zatoce Gdańskiej. Do połowy lat 30. odnotowywano już kilkaset morświnów rocznie z przyłowu. Od lat 50. XX w. morświny stały się w polskich wodach rzadkością.[25][26]

Źródła: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758), https://morskiesiedliska.gios.gov.pl/images/1351_Morswin_OST.pdf, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat) , Data odczytu: 2026.10.19

39 Morświn jest w Polsce chroniony od 1984 r.

Morświn jest w Polsce objęty ochroną prawną od 1984 r., a dziś ochroną ścisłą jako gatunek wymagający ochrony czynnej. W 2008 r. IUCN uznała bałtycką populację morświnów za krytycznie zagrożoną wyginięciem. Przyłów w sieciach rybackich to jedna z podstawowych przyczyn śmierci morświnów, wywołanych przez człowieka. Gatunek chroni się m.in. w obszarze Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski.[29][28]

Źródła: Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat), https://hel.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2022/02/skrypt-ssaki-Baltyku-7-9-lat.pdf, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758) , Data odczytu: 2026.10.19

Delfiny w liczbach

Parametr	Wartość
Gatunki delfinowatych	prawie 40
Masa największych samców orki	około 9800 kg
Największe stada delfinów zwyczajnych	do 10 000 zwierząt
Długość życia butlonosa	co najmniej 40 lat
Wiek najstarszego znanego dzikiego delfina	67 lat
Maksymalny wiek samic orki	co najmniej 90 lat
Pamięć społeczna butlonosów	co najmniej 20 lat
Wzrost szansy na połów w Lagunie z delfinami	17 razy
Morświny w Bałtyku właściwym	491 (71–1105)
Ochrona morświna w Polsce	od 1984 r.

Źródła danych: Encyclopaedia Britannica, NOAA Fisheries, Sarasota Dolphin Research Program, Bruck (Proceedings of the Royal Society B 2013), Cantor i in. (PNAS 2023), Amundin i in. (Ecology and Evolution 2022), Stacja Morska UG w Helu. Stan na 19 października 2026 r.

Mity i fakty o delfinach

FAŁSZ

„Delfin i morświn to to samo”

Naukowcy nazywają morświnami 6 gatunków z rodziny Phocoenidae. Od delfinów różnią się tępym pyskiem i łopatkowatymi zębami.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Dolphin , Data odczytu: 2026.10.15

FAŁSZ

„Orka to wieloryb, a nie delfin”

Orka jest największym przedstawicielem rodziny delfinowatych. Nazwa „wieloryb” (ang. killer whale) jest tylko zwyczajowa, podobnie jak u grindwali.[4]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Killer whale , Data odczytu: 2026.10.15

FAŁSZ

„Delfiny w ogóle nie śpią”

Delfiny śpią, ale w danej chwili odpoczywa tylko 1 półkula mózgu. Dzięki temu mogą się poruszać, a jedno oko bywa otwarte.[12]

Źródło: Lyamin O.I. i in., Cetacean sleep: an unusual form of mammalian sleep , Data publikacji: 2008.05.24, Data odczytu: 2026.10.15

FAŁSZ

„W Bałtyku nie żyją żadne walenie”

W Bałtyku żyje morświn, krewny delfinów. Populację w Bałtyku właściwym oszacowano na 491 zwierząt.[27]

Źródło: Amundin M. i in., Estimating the abundance of the critically endangered Baltic Proper harbour porpoise (Phocoena phocoena) population using passive acoustic monitoring , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Delfiny żyją tylko kilkanaście lat”

Butlonosy żyją co najmniej 40 lat, a niektóre samice ponad 60 lat. Samice orek mogą dożyć co najmniej 90 lat.[30][20]

Źródła: NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin, https://www.fisheries.noaa.gov/species/common-bottlenose-dolphin, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; NOAA Fisheries, Killer Whale , Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Dolphin. Adres: https://www.britannica.com/animal/dolphin-mammal. Data odczytu: 2026.10.15.

2. Encyclopaedia Britannica, Bottlenose dolphin. Adres: https://www.britannica.com/animal/bottlenose-dolphin. Data odczytu: 2026.10.15.

3. NOAA Fisheries, Bottlenose Dolphins Along East Coast Proposed to be Different Species. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/feature-story/bottlenose-dolphins-along-east-coast-proposed-be-different-species. Data publikacji: 2022.05.13. Data odczytu: 2026.10.19.

4. Encyclopaedia Britannica, Killer whale. Adres: https://www.britannica.com/animal/killer-whale. Data odczytu: 2026.10.15.

5. NOAA Fisheries, Short-Beaked Common Dolphin. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/short-beaked-common-dolphin. Data odczytu: 2026.10.19.

6. Bruck J.N., Decades-long social memory in bottlenose dolphins. Wydawca: Proceedings of the Royal Society B. Wydanie: t. 280, nr 1768, 2013. Strony: 20131726. Adres: https://doi.org/10.1098/rspb.2013.1726. Data publikacji: 2013.10.07. Data odczytu: 2026.10.15.

7. Janik V.M., Sayigh L.S., Wells R.S., Signature whistle shape conveys identity information to bottlenose dolphins. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 103, nr 21, 2006. Strony: 8293–8297. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.0509918103. Data publikacji: 2006.05.23. Data odczytu: 2026.10.15.

8. King S.L., Janik V.M., Bottlenose dolphins can use learned vocal labels to address each other. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 110, nr 32, 2013. Strony: 13216–13221. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.1304459110. Data publikacji: 2013.07.22. Data odczytu: 2026.10.15.

9. Sayigh L.S. i in., Bottlenose dolphin mothers modify signature whistles in the presence of their own calves. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 120, nr 27, 2023. Strony: e2300262120. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.2300262120. Data odczytu: 2026.10.19.

10. Reiss D., Marino L., Mirror self-recognition in the bottlenose dolphin: a case of cognitive convergence. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 98, nr 10, 2001. Strony: 5937–5942. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.101086398. Data publikacji: 2001.05.01. Data odczytu: 2026.10.15.

11. Krützen M. i in., Cultural transmission of tool use in bottlenose dolphins. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 102, nr 25, 2005. Strony: 8939–8943. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.0500232102. Data publikacji: 2005.06.09. Data odczytu: 2026.10.15.

12. Lyamin O.I. i in., Cetacean sleep: an unusual form of mammalian sleep. Wydawca: Neuroscience and Biobehavioral Reviews. Wydanie: t. 32, nr 8, 2008. Strony: 1451–1484. Adres: https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2008.05.023. Data publikacji: 2008.05.24. Data odczytu: 2026.10.15.

13. Czech-Damal N.U. i in., Electroreception in the Guiana dolphin (Sotalia guianensis). Wydawca: Proceedings of the Royal

Society B. Wydanie: t. 279, nr 1729, 2012. Strony: 663–668, Data odczytu: 2026.10.19. Adres: https://doi.org/10.1098/rspb.2011.1127. Data odczytu: 2026.10.19.

14. National Geographic, Dolphin detects electric fields with ex-whisker pits. Adres: https://www.nationalgeographic.com/science/article/dolphin-detects-electric-fields-with-ex-whisker-pits. Data publikacji: 2011.07.26. Data odczytu: 2026.10.19.

15. NOAA Fisheries, Spinner Dolphin. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/spinner-dolphin. Data odczytu: 2026.10.19.

16. Encyclopaedia Britannica, River dolphin. Adres: https://www.britannica.com/animal/river-dolphin. Data odczytu: 2026.10.15.

17. NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/common-bottlenose-dolphin. Data odczytu: 2026.10.19.

18. Sarasota Dolphin Research Program, Dolphin FB15. Adres: https://sarasotadolphin.org/fb15/. Data odczytu: 2026.10.19.

19. Sarasota Dolphin Research Program, strona główna, https://sarasotadolphin.org/, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

20. NOAA Fisheries, Killer Whale. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/killer-whale. Data odczytu: 2026.10.19.

21. Cantor M., Farine D.R., Daura-Jorge F.G., Foraging synchrony drives resilience in human–dolphin mutualism. Wydawca: Proceedings of the National Academy of Sciences. Wydanie: t. 120, nr 6, 2023. Strony: e2207739120. Adres: https://doi.org/10.1073/pnas.2207739120. Data odczytu: 2026.10.19.

22. Naval Information Warfare Center Pacific, Marine Mammal Program. Adres: https://www.niwcpacific.navy.mil/about/departments/intelligence-surveillance-and-reconnaissance/marine-mammal-program/. Data odczytu: 2026.10.19.

23. NOAA Fisheries, Spinner Dolphin, https://www.fisheries.noaa.gov/species/spinner-dolphin, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

24. Turvey S.T. i in., First human-caused extinction of a cetacean species?. Wydawca: Biology Letters. Wydanie: t. 3, nr 5, 2007. Strony: 537–540. Adres: https://doi.org/10.1098/rsbl.2007.0292. Data publikacji: 2007.08.07. Data odczytu: 2026.10.15.

25. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758), https://morskiesiedliska.gios.gov.pl/images/1351_Morswin_OST.pdf, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

26. Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat). Adres: https://hel.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2022/02/skrypt-ssaki-Baltyku-7-9-lat.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.

27. Amundin M. i in., Estimating the abundance of the critically endangered Baltic Proper harbour porpoise (Phocoena phocoena) population using passive acoustic monitoring. Wydawca: Ecology and Evolution. Wydanie: t. 12, nr 2, 2022. Strony: e8554. Adres: https://doi.org/10.1002/ece3.8554. Data odczytu: 2026.10.19.

28. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Malinga M. i in., 1351 Morświn Phocoena phocoena (L. 1758). Adres: https://morskiesiedliska.gios.gov.pl/images/1351_Morswin_OST.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.

29. Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, Kąpa J., Selin M., Ssaki Bałtyku (skrypt dla dzieci 7–9 lat), https://hel.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2022/02/skrypt-ssaki-Baltyku-7-9-lat.pdf, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

30. NOAA Fisheries, Common Bottlenose Dolphin, https://www.fisheries.noaa.gov/species/common-bottlenose-dolphin, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.